

Μάθημα 3

Ποιοι κανόνες μας εξυπηρετούν καλύτερα; Οι μαθητές συγκρίνουν και κρίνουν τις λύσεις που έδωσαν

Ο πίνακας συνοψίζει τις πληροφορίες που χρειάζεται ο/η εκπαιδευτικός ώστε να σχεδιάσει και να διδάξει το μάθημα.

Η άσκηση στις ικανότητες αφορά άμεσα την EDC/HRE.

Οι μαθησιακός στόχος υποδεικνύει όσα γνωρίζουν και κατανοούν οι μαθητές.

Οι δραστηριότητες για τους μαθητές, με τη **μέθοδο**, συγκροτούν το βασικό στοιχείο της διαδικασίας μάθησης.

Ο πίνακας για επιλογή **υλικού** υποστηρίζει την προετοιμασία του μαθήματος.

Ο προσδιορισμός του διαθέσιμου χρόνου δίνει ένα αδρό περίγραμμα για τη διαχείριση του χρόνου.

Άσκηση ικανοτήτων	Αναλυτική σκέψη: σύγκριση βάσει κριτηρίων. Κρίση: επιλογή κριτηρίων και στόχων. Στάσεις και αξίες: αμοιβαία αναγνώριση.
Μαθησιακός στόχος	Αποτελεσματικότητα, έλεγχος ισχύος, επιβολή κανόνων, δυνατότητα υλοποίησης, δικαιοσύνη.
Δραστηριότητες για τους μαθητές	Οι μαθητές συγκρίνουν και κρίνουν τα σχέδια τους. Εργασία για το σπίτι: οι μαθητές αποφασίζουν σχετικά με το βασικό πλαίσιο και τους βασικούς κανόνες του συνεδρίου.
Πηγές και υλικό	Φυλλάδια για τους μαθητές 5.3, 5.4, χαρτί σεμιναρίου (ή εναλλακτικά μέσα). Χαρτί παρουσίασης και μαρκαδόροι, διαφάνειες ή φυλλάδια.
Μέθοδος	Παρουσιάσεις. Συζήτηση.
Προσδιορισμός διαθέσιμου χρόνου	1. Οι μαθητές παρουσιάζουν τις λύσεις τους. (20 λεπτά) 2. Οι μαθητές συγκρίνουν τα σχέδια τους. (15 λεπτά) 3. Ο εκπαιδευτικός αναθέτει στους μαθητές δύο εργασίες για το σπίτι. (5 λεπτά)

Επιπρόσθετες πληροφορίες

Ο/η εκπαιδευτικός μπορεί μόνο να προβλέψει αδρά τη διαδρομή που θα ακολουθήσουν οι μαθητές, τίποτε περισσότερο. Τα δεδομένα είναι καινούρια τόσο για εκείνον, όσο και για τους μαθητές. Ασχολούνται με δύσκολα ερωτήματα που έχουν απαντηθεί με διαφορετικούς τρόπους, όπως δείχνει η ιστορία αλλά και η σύγκριση των σύγχρονων πολιτικών συστημάτων. Τα μέλη της κοινότητας αναζητούν την προσφορότερη λύση. Συμφωνούν για τον στόχο, αλλά είναι πιθανόν να έχουν διαφορετικές ιδέες για την επίτευξή του.

Αυτό το μάθημα είναι άσκηση δημοκρατικού πολιτικού πολιτισμού.

Ο/η εκπαιδευτικός θα πρέπει να ενθαρρύνει τους μαθητές να συγκρίνουν και να κρίνουν την αναλυτική και πρακτική αξία των σχεδίων τους, και να κάνει το ίδιο. Οι μαθητές θα πρέπει να κατανοήσουν ότι στον θεσμικό σχεδιασμό, η προτίμηση προς μία συγκεκριμένη προσέγγιση συνδέεται με την εμπειρία και τις αξίες, που δεν τίθενται σε συζήτηση ή αιτιολόγηση. Οι μαθητές θα πρέπει να ενθαρρυνθούν να τις εκφράσουν σε περιβάλλον αμοιβαίας αναγνώρισης. Το αν τελικά η κοινωνία θα υιοθετήσει τα σχέδια τους είναι ζήτημα που ανήκει σε άλλη συζήτηση.

Περιγραφή του μαθήματος

1. Οι μαθητές παρουσιάζουν τις λύσεις τους

Οι ομάδες παρουσιάζουν στη σειρά τα σχέδιά τους. Όλοι οι μαθητές χρησιμοποιούν ως εργαλείο σύγκρισης το φυλλάδιο για τους μαθητές 5.3.

Σειρά παρουσίασης: οι ομάδες που έχουν κοινές βασικές επιλογές, παρουσιάζουν η μία μετά την άλλη, διότι έτσι διευκολύνεται η σύγκριση και γίνεται ευκολότερο να αναδυθούν εναλλακτικές λύσεις.

2. Οι μαθητές συγκρίνουν τα σχέδιά τους

Τα κριτήρια σύγκρισης βρίσκονται στο φυλλάδιο για τους μαθητές 5.3. Στο φυλλάδιο υπάρχουν, επίσης, μερικοί πιθανοί συνδυασμοί, αν και η δημιουργικότητα των μαθητών μπορεί να έχει παράξει ακόμη περισσότερα αποτελέσματα.

A. Βασικά στοιχεία

	Μοντέλο 1	Μοντέλο 2	Μοντέλο 3	Μοντέλο 4
Μοντέλο διακυβέρνησης	Κρατική εξουσία	Κρατική εξουσία	Δικτύωση	Σύνθετο μοντέλο
Είδος ιδιοκτησίας	Δημόσια ιδιοκτησία	Ιδιωτική ιδιοκτησία	Δημόσια ιδιοκτησία	Ιδιωτική ιδιοκτησία
Τάση	Οικονομία σχεδιασμένη συγκεντρωτικά ή «πράσινη δικτατορία»	Ανταγωνιστική αγορά (καπιταλισμός) + «ισχυρό κράτος» (Δυτικό μοντέλο)	Μοντέλο καντονιών, αυτονομία, συνεταιρισμός	Ημιαυτόνομα συνεταιριστική· κανόνες για την παράδοση του πλεονάσματος στο συνεταιρισμό

B. Κανόνες

Δεν υπάρχει σαφής σύνδεση συγκεκριμένου μοντέλου με συγκεκριμένους κανόνες. Υπάρχουν πολλοί πιθανοί συνδυασμοί. Στο φυλλάδιο για τους μαθητές 5.3 αναφέρονται κάποιοι από τους σπουδαιότερους:

- Πώς ορίζεται ένας στόχος;
- Ποιος έχει την ισχύ να λάβει αποφάσεις;
- Έχουν εξασφαλιστεί εργαλεία για την επιβολή κανόνων;
- Έχουν προβλεφθεί μέτρα προστασίας ώστε να μην γίνει κατάχρηση εξουσίας;
- ...

3. Οι μαθητές συζητούν για τα σχέδια

Στη συζήτηση, οι μαθητές εφαρμόζουν στα μοντέλα τα δικά τους κριτήρια. Κατά πάσα πιθανότητα θα προτιμήσουν μοντέλα που εκφράζουν τη βασική προσέγγιση του δικού τους μοντέλου, οπότε η αιτιολόγηση των επιλογών τους θα γίνει θέμα συζήτησης. Παρ' όλα αυτά, υπάρχουν κάποια κριτήρια με τα οποία μπορούν να κριθούν όλα τα μοντέλα. Αν οι μαθητές δεν τα αναφέρουν, μπορεί να το κάνει ο/η εκπαιδευτικός:

- Βιωσιμότητα: το πλαίσιο του σχεδιασμού βοηθά τους ψαράδες να πετύχουν τον στόχο της βιωσιμότητας; (βλ. και φυλλάδιο για τους μαθητές 4.1)

- Σκοπιμότητα: το σύστημα κανόνων είναι τόσο απλό ώστε να είναι κατανοητό και εφαρμόσιμο;
- Δικαιοσύνη: είναι δίκαιοι οι κανόνες;
- Δημοκρατία και ανθρώπινα δικαιώματα: ακολουθούν οι κανόνες τα πρότυπα της δημοκρατίας και των ανθρωπίνων δικαιωμάτων;
- Νομιμοποίηση: είναι επιθυμητό η απόφαση για το πλαίσιο κανόνων να είναι ομόφωνη. Μπορούν τα μέλη της κοινότητας να συμφωνήσουν σε ένα σύνολο κανόνων;

4. Εργασία στο σπίτι: οι μαθητές επιλέγουν

Ο/η εκπαιδευτικός κλείνει τη συζήτηση μερικά λεπτά πριν το τέλος του μαθήματος. Ενεργεί ως διαχειριστής του παιχνιδιού ή της διαδικασίας και εξηγεί στους μαθητές ότι στο τελευταίο μάθημα τα μέλη της κοινότητας θα συναντηθούν σε ένα συνέδριο και θα υιοθετήσουν ένα πλαίσιο.

Οι μαθητές, ενόψει του συνεδρίου, έχουν δύο καθήκοντα:

1^ο καθήκον: να επιλέξουν ένα προσχέδιο πλαισίου

Δεν θα υπάρχει περισσότερος χρόνος για λεπτομερή συζήτηση. Ως εκ τούτου, η εργασία των μαθητών για το σπίτι είναι να αποφασίσουν. Πρέπει να ληφθεί μια απόφαση, και γι' αυτό θα πρέπει να είναι πρόθυμοι να συμβιβαστούν. Ένα πλαίσιο που θα ικανοποιεί ορισμένα βασικά κριτήρια είναι καλύτερο από την εναλλακτική λύση να συνεχίσουν χωρίς κανένα πλαίσιο.

Μπορούν να δώσουν προτεραιότητα σε ορισμένους βασικούς στόχους ή κριτήρια, και έτσι να καταλήξουν σε μια επιλογή.

Θα πρέπει να προετοιμάσουν ένα μικρό κείμενο για να απευθύνουν έκκληση προς τα άλλα μέλη της κοινότητας προκειμένου να υιοθετήσουν το αγαπημένο τους μοντέλο.

2^ο καθήκον: να αποδεχτούν ή να τροποποιήσουν τους διαδικαστικούς κανόνες του συνεδρίου

Ο/η εκπαιδευτικός εξηγεί:

Σε μια κοινότητα, αλλά και σε μία τόσο σπουδαία συνάντηση όπως είναι το συνέδριο μιας κοινότητας, απαιτείται να υπάρχει ένα πλαίσιο κανόνων. Τα μέλη είναι απαραίτητο να συμφωνήσουν γι' αυτούς τους κανόνες πριν την έναρξη του συνεδρίου. Αν δεν προηγηθεί αυτή η συμφωνία, μπορεί να προκύψουν δυσκολίες, όπως για παράδειγμα αν τα μέλη του συνεδρίου δε συμφωνήσουν για τον τρόπο της ψηφοφορίας και την καταμέτρηση των ψήφων.

Στο φυλλάδιο για τους μαθητές 5.4 υπάρχουν κάποιοι από αυτούς τους διαδικαστικούς κανόνες. Θα πρέπει να προηγηθούν στην ατζέντα, γιατί θα εφαρμοστούν αμέσως στη συνέχεια. Οπότε, οι μαθητές θα πρέπει να έχουν σχηματίσει γνώμη: δέχονται τους κανόνες όπως έχουν, ή θέλουν να αλλάξουν κάπι;